

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. Examinantur duæ ultimæ conditiones rigorosæ justitiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Illius, potest per illud satisfacere eidem creditori. Si etiam non intercedat pactum, vel expressum, vel tacitum de satisfactione per ea faciendâ, quæ accepti, quantacumque solutionem antecedit liberaltas, poterit debitor creditori per bona illa ab eo accepta satisfacere. Imo licet detur ipsi eo animo, ut satisfaciatur, poterit per fructus, quos inde acquisivit satisfacere. Ut si Rexalicui, qui magnam vim pecuniæ illi deberet, concederet officium aliquod in Republicâ, vel facultatem eudendi monetam, posset is ex hac monetâ, vel pecuniâ, quam ex officio illo comparat, Regi satisfacere.

Quid si cre-
dat eo ani-
mo ut ali-
quid, ut de-
bitor satis-
faciat.

VIII.
Quomodo
ad rigorosam
justitiam re-
quiratur, ut
non miscea-
tur gratia
creditoris.

Quod Deus
ad omnes
Christi ac-
tiones con-
currat, non
obstat perfe-
cta eius sa-
tisfactione.

IX.
Terria con-
ditio, ut non
possit satis-
factio à cre-
ditore non
acceptari.

Ostenditur
hanc condi-
tionem in
Christi satis-
factione in-
tervenisse.

Omnis gra-
tia credito-
ris non ob-
stat rigorosa
satisfactio.

X.
Quarta con-
ditio, ut sa-
tisfactio fiat
absq[ue] offen-
sâ.

Et per hæc etiam respondetur ad aliam conditionem, quam requirunt aliqui ad rigorosam justitiam, nempe ut non misceatur gratia creditoris: dico enim hoc solum intelligi debere de gratiâ, qua condonatur aliqua pars debiti, non de eâ, quæ solutionem antecedit. Nec obstat satisfactio Christi, quod Deus cum eo ad omnes actiones concurrat, sicut si Petrus, qui Paulum verbo læsit, vellet scripto illi satisfacere, ac retractare quod dixerat, & sine auxilio alterius formare characteres non possit, ac Paulus illum in scribendo juvet, literas unâ cum illo partialiter formando, nullus tamen censet non satisfacisse Petrum Paulo per scriptum illud. Assero proinde nihil obstat quo minus in satisfactione Christi hæc conditiones intervenierint.

Terria conditio est, ut non possit non acceptari satisfactio à creditore. Ad hanc dico, fuisse repertam in satisfactione Christi, quam, esto sine pacto & promissione non tenebatur Deus acceptare, cum tamen ex pacto & contractu exhibita fuerit, non eam potuit Deus recusare, & hoc sufficit ad satisfactionem quæ offertur, non à propriâ personâ, sed à fidejussore, præsertim ubi non est pura restitutio ablati, sed commutatio voluntaria in datis & acceptis, quod in satisfactione Christi suo modo intervenit. Imo, ut notat Suarez, opusculo de Justitiâ Dei, sect. 2. num. 52. in variis rebus cernitur non teneri creditorem sine novo pacto acceptare vel restitutionem æqualem, vel satisfactionem; si tamen accedat novum pactum, teneri, & esse rigorosam justitiam: ut qui librum Petro abstulit & offert æquale pretium in pecuniâ, non tenetur Petrus acceptare; si tamen acceptet, est verus actus justitiæ in debitore pecuniam reddente loco libri. Nec propterea licet liberè & sine obligatione justitiæ, imo rogatu alterius in pactum illud consentiat, gratia illa diminuit quidquam de rigore justitiæ, quia non est de re distincto pretio, aut valore æstimabili. Quotiescumque ergo pro re aliqua redditur alia æqualis valoris, secundum moralem æstimationem servatur perfectâ justitiâ, esto subinde, secluso pacto potuisset non acceptari.

Quarta conditio est, ut satisfactio fiat ab offendentem personaliter, quod tamen satisfactioni Christi non competit, utpote qui non offendit ipse, sed pro aliorum peccatis satisfecit. Nihilominus de hac conditione idem dicendum est quod de præcedente; esto enim regulariter non possit, seu sine pacto fieri satisfactio nisi à personâ lædente, cum debitum satisfaciendi pro offensâ per se primò personale sit, & læsus jus habeat, ut qui injuriam intulit, pro eadem satisfaciatur, si tamen velit acceptare satisfactionem alterius, abundè compensabitur injuria, & ex justitiâ eidem satisficit. Dices, hoc quod est esse contentum ut

P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

alius satisfaciatur, est cedere jure suo. Distinguo, est cedere jure suo, ob aliquid æquale, concedo, gratis nego, nihil autem derogatur perfectæ rationi justitiæ ex hoc, quod quis cedat jure suo ad aliquid ob aliud æquale, hoc enim pacto nihil remittit debiti, sed mutat illud in aliud æquale, sicque intervenit actus strictæ justitiæ. Multi etiam cum Patre Suarez disp. 4. Sect. 6. in principio, dicunt gratis requiri hanc conditionem ad satisfaciendum ex perfectâ justitiâ, quæ tamen, inquit, si velit quis eam dicere fuisse necessariam, non fuit omnino prætermittenda in satisfactione Christi, sicut enim genus humanum offendit in uno individuo nature suæ, ita satisfaciatur per aliud, sicque, saltem ratione nature, reperta fuit in satisfactione Christi hæc conditio.

Cedere jure
suo pro ali-
quo æquali
non obstat
rigorosa ju-
stitia.

SECTIO QUINTA.

Examinantur due ultima conditiones rigorosa Justitiæ.

QUINTA conditio rigorosæ justitiæ est, ut non fiat ex bonis, quæ sunt sub dominio creditoris, cui affinis est sexta, nempe ut sit ex aliis indebitis, quas conditiones in satisfactione Christi non fuisse repertas videtur clarum, omnia enim opera humanitatis jure creationis erant perfectissimè sub dominio Dei, & consequenter ex hoc titulo illi debita, sicque non potuit per illa obligari Deus ex justitiâ ad salutem humani generis ei concedendam. Multo enim magis ratione creationis debentur opera humanitatis Deo, quàm opera servi in creatis suo domino, sed in creatis non potest intercedere contractus justitiæ inter servum & Dominum, cum servus ei nihil dare possit non suum, ergo nec ob eandem rationem potuit obligari Deus strictè per opera humanitatis Christi.

I.
Quinta est
sexta con-
ditio justitiæ
sunt, ut non
fiat satisfac-
tio ex bonis
sub dominio
creditoris,
aut ex aliis
debitis.

Huic objectioni latè respondimus Tomo præcedenti, Disp. 35. Sect. 3. ubi diximus sufficere quod offeramus Deo aliquid verè nostrum, & cujus verum habemus dominium, quod satis est, ut Deus ex libero contractu obligetur ad nobis aliquid rependendum, quod dum habemus adhuc manet ipsius. Unde longè diversa ratio est servitutis respectu domini creati, & respectu Dei, ut ibidem diximus, cum servitute enim Dei stat verum dominium nostrarum rerum, & meritum etiam ob opera servilia, quod ibi non contingit. Imo contractu incipiente à domino & Patre, potest esse contractus justitiæ inter Patrem & filium, & Dominum & servum ex naturâ rei, quicquid sit de ordinatione & fictione legum. Nec refert Petrum, qui furto abstulit equum Pauli non satisfacere reddendo centum aureos, quos habebat Pauli, nam illorum dominium non habuit, Deo autem damus, quæ verè nostra sunt, & quorum habemus dominium. Unde aliter ab aliis proponi solet hæc conditio, nempe non utrum satisfecerit ex iis, quæ sunt sub dominio Dei creditoris, sed utrum satisfecerit ex propriis, quod certum est hic intervenisse.

II.
Ad satisfac-
tionem suffi-
cit quod
fiat ex ali-
quo, quod
est verè no-
strum.

Aliud est de
servitute in
creatis, aliud
respectu Dei.

Non satisfacit
quisquam
per id quod
non est ip-
sius.

Quantumcumque ergo satisfactio Christi, fuerit sub dominio Dei, cum tamen sit etiam bonum Christi, dans illi jus ad omne bonum possibile, & constituat veram rationem meriti apud Deum, nil obstat quo minus etiam constituat veram rationem justitiæ. Et hinc constat clara

III.
Declaratur
ulterius has
conditiones
non obstat
satisfactio
Christi,

Y

disparitas

TOM. II.

disparitas inter hujusmodi bona & merè corporalia, hæc enim cum offeruntur pro uvo titulo, ut centum aurei pro equo, qui eis æquivalet, nihil amplius merentur: at in actibus bonis ultra hoc quod est satisfacere titulo creationis, & dominio Dei, certum est illos adhuc habere veram rationem meriti, iisque deberi præmium supernaturale. Quod à fortiori verum habet de operibus Christi, quorum singula, cum fuerint valoris simpliciter infiniti, & meruerint omne præmium possibile, ut communiter asserunt Theologi, imo unum æquè intensivè meritorium fuerit ac omnia, sicut unum sufficit pro omni præmio possibili, licet infinito, ita & ad satisfaciendum pro omni titulo, etiam infinito, idque in sensu composito satisfactionis pro peccato.

Diversissima ratio est de bonis corporalibus & spiritualibus in ratione satisfactionis & meriti.

IV.

Potes homo ex iustitiâ satisfacere pro peccato suo veniali, quamvis alius quo satisfacit, sit sub dominio Dei.

Confirmatur hoc idem ex doctrinâ communi Theologorum, qui dicunt posse purum hominem justum per actum contritionis, vel amoris Dei super omnia condignè satisfacere pro suo veniali peccato, ita ut per hunc actum faciat satis, ut Deus ipsi amplius non irascatur, & ex iustitiâ mereatur illius condonationem, non solum ex liberalitate, & tamen hic actus est sub dominio Dei, & ipsi ex iustitiâ, titulo creationis debitus, ergo non exhaurit titulus creationis hunc actum, sed licet aliàs sit debitus titulo iustitiæ, habet tamen adhuc valorem sufficientem ad aliquid aliud condignè, & ex iustitiâ obtinendum.

V.

Dicitur: Sicut quicquid est mancipii, est domini, ita quicquid est hominis, est Dei.

Et hinc solvitur id, quod tantâ contentione urget Vasquez, & alii, nempe quòd ancilla si pariat, domino suo pariat, ac proinde injustè ageat, quisquis cum ad pretium pro prole solvendum cogeret, ergo animasi actus aliquos bonos eliciat, eos Deo tantum Domino suo elicit, cum non minùs sit anima ancilla respectu Dei, quàm mancipium respectu domini creati, sicque obligari non potest ad præmium aliquod pro iis dandum. Solvitur, inquam, hoc argumentum, hic enim parit anima, & tamen, quantumcunque Domino suo pariat, adhuc ex communi consensu Theologorum potest ob hunc partum & prolem mercedem à Deo exigere, remissionem scilicet peccati venialis. Dispar ergo est ratio de rebus illis externis, ac de actibus meritoriis, vel quod ibi omnia fiant secundum fictionem legum, vel quod non habeat quis earum dominium, ut communiter dici solet de servo respectu Domini, & de privatis personis respectu Reipublicæ in quibusdam casibus.

Ostenditur latam esse disparitatem inter bona servi respectu domini creati, & respectu Dei.

VI.

Tria in opere aliquo requisita ad hoc ut sit aptum ad contractum iustitiæ.

Quando ergo tria hæc in re aliquâ reperiuntur, nempe ut quis verè sit Dominus illius, ut valeat quantum valet res ab alio conferenda, & ut haberi non possit nisi pro libito offerentis, ut contingit in operibus Christi, & in omni operante liberè, haberi enim hæc opera non possunt, nisi operanti liberè illa dare: ubi, inquam, hæc concurrerint, apta est res illa ad contractum iustitiæ, etiam cum supremo illius Domino. Et si dicas, hæc in operibus servi reperiiri respectu Domini creati: Primò respondeo, Dominum creatum non habere directè & per se dominium in actus internos servi: Secundò ob hanc rationem dixisse me supra cum Suarez, posse ex naturâ rei intercedere obligationem iustitiæ Domini ad servum, contractu à Domino incipiente: Tertiò disparitatem esse rationem inter Dominum creatum respectu servi, ubi cum omnia agantur ex fictione legum, censetur servus persona indistincta à Domino, & informatus eadem cum illo animâ, ut supra dictum est.

Diversissima ratio est de servo Dei, & domini creati.

Adde postremò, posse frequenter eadem re satisfieri diversis titulis, ut si quis, ubi furto abstulisset rem alterius, vovisset se illam restitutum, unicâ restitutione voto satisfacit & iustitiæ: qua etiam ratione solvendo debitum iustitiæ satisfacere quis posset præcepto obedientiæ, sicut & obligationi misericordiæ, aut charitatis, si necessitas urgeret. Imo duobus subinde titulis iustitiæ, ut si quis justum stipendium ab aliquo accepisset ut iret Romam, & postea pro eodem labore alter simili eum stipendio ad idem iter obstringeret, hic unicâ professione utriusque iustitiæ titulo satisfaceret: Quod etiam contingit, cum quis equum conductum aufert, illum enim restituendo satisfacit domino simul & conductori, quibus utrisque titulo injusta acceptionis erat obnoxius. Deinde etiam in humanis si Princeps tributum aliquod debitum non exigit, possunt subditi pecuniâ illâ cum Principe verum iustitiæ contractum inire, unde & cum Deo idem posset contingere, præsertim cum præmium, quod confert Deus, adhuc maneat illius: & hoc à fortiori verum est in Christo, cujus opera omnia erant valoris simpliciter infiniti.

VII. Duobus aut etiam pluribus titulis potest quis eadem re satisfacere.

Uterque ostenditur posse eadem re duplici iustitiâ tributum fieri.

SECTIO SEXTA.

Resolvitur questio circa satisfactionem Christi.

DICENDUM itaque in satisfactione Christi servatas fuisse conditiones rigorosæ iustitiæ, ipsumque proinde perfectissimo modo hominem lapsum redemisse. Hanc opinionem ut Christo digniore amplectuntur Suarez hæc, disp. 4. sectione 5. & 6. Albertinus Tomo primo Prin. 1. corol. 18. num. 36. Tannerus hic, disput. 1. quest. 2. dub. 5. num. 191. Ragusa de Incarnatione, disp. 23. qui pro eadem sententiâ citant Halensem, Divum Bonaventuram, Capreolum, Soto, Bannes, Abulensem, Vegam, & alios, & videtur secundum mentem Sancti Thomæ hic, questione primâ, art. 1. & 2. Præcipua hujus conclusionis probatio desumitur ex dictis, ubi ostendimus quomodo conditiones omnes iustitiæ in hac Christi satisfactione fuerunt repetæ.

I. Omnis rigorosa iustitiæ conditio in Christi satisfactione sumptura.

Uterius tamen probatur ex Scripturâ, & Patribus, nam ad Romanos tertio de Christo dicit Apostolus: *Quem proposuit Deus ad ostensionem iustitiæ suæ, & ad Colossenses secundo, delens quod adversus nos erat chirographum decreti: & primò ad Corinthios primo dicitur Christus nobis factus iustitiæ & redemptio, quæ voces abstractè sumptæ in Scripturâ vim habent significandi perfectionem ejus rei, quæ alicui tribuitur. Unde in Concilio Ephesino cap. 7. dicit Proclus Episcopus: Nec idem necessarium erat ut ejusmodi pretium penderetur, quod ad amussim iustitiæ exæquaret. Quod adeo verum visum est Salviano libro 4. de Providentiâ, ut de mysterio satisfactionis Christi dixerit: In illo injustitiæ speciem magnitudo iustitiæ habere videtur. Frequentes etiam sunt hac in re alii Patres: unus pro reliquis sufficiat Sanctus Augustinus, qui in Enchiridio, cap. 49. ait diabolum non violentiâ potestatis oppressum fuisse per Christum, sed veritate iustitiæ, & iustissimè superatum. Idem repetit lib. 13. de Trinitate cap. 13. & cap. sequente sic habet: *Que est igitur iustitiæ, quæ victus est diabolus: quæ nisi iustitiæ JESU CHRISTI.**

II. Varii Scripturæ loci ostendunt satisfactionem esse de rigore iustitiæ.

Hec idem de satisfactione Christi docent Sancti Patres.

Unde